

Alžběta Bublanová

ČTYŘI STĚNY

dauphin

*Žijeme ve světě, pobíháme po ulicích,
spěcháme do práce, spěcháme do
vztahů i ze vztahů. A když se
zastavíme, stejně nic nevidíme.
Protože jinak nic není.*

*Souboru povídek dominují obrazy
obyčejných osudů ve všedních situacích,
které tak často odhalují marnost,
bezvýchodnost, úzkost z budoucnosti.
Postavy své banální rutiny provádějí
dialogy plnými intrik, zástěrek
i manipulací, komentáři, jimiž klamou
sebe i své blízké. Jen tak mohou v tomto
světě obstát.
Protože jinak nic není.*

Začínající autorka Alžběta Bublanová se narodila 8. dubna roku 1984 v Brně. Po složení maturitní zkoušky na Gymnáziu v Tišnově vystudovala Literární akademii Josefa Škvoreckého v Praze, kde začala psaním povídek, postupem času se soustřeďujících na každodennost obyčejného člověka s jeho „malými problémy“. Její příběhy jsou situované do současnosti, často exponují vztahové problémy a chybějící porozumění. V zatím nepublikovaných rozsáhlejších literárních útvarech (novely, román, delší povídky) se opět zaměřuje na složitost vztahů, ať už mileneckých či mezigeneračních. Alžběta Bublanová v současnosti přispívá recenzemi knih na webový portál e-kultura.

Čtyři stěny

ALŽBĚTA BUBLANOVÁ

ČTYŘI STĚNY

Dauphin

2012

Tato kniha vychází díky laskavé podpoře Akademie literatury české.

© Alžběta Bublanová, 2012

© Dauphin, 2012

Photo © Jan Horáček, 2012

Design © Radka Konvičková, 2012

ISBN 978-80-7272-412-3

ISBN 978-80-7272-363-8 (pdf)

ISBN 978-80-7272-364-5 (e-pub)

Děkuji Martinu Šafránkovi za trpělivost, rady a pochopení

JE JEDNO, JAK SE VĚCI MAJÍ,
DŮLEŽITÉ JE, JAK SE ŘEKNOU

POVÍDKA O RYBÁŘI

Tady budu mít pěkné místečko. Příjemně v chládku. Když nic nechytну, aspoň si to užiju. Jak mi to řekla? Jen jdi, starej, aspoň si od sebe odpočinem. Copak já jsem starej? Jak mě může házet už do starýho železa a sebe koneckonců taky? Co se s náma stalo? Člověku je teprve přes padesát a jen proto, že celej život vydržel s jednou ženskou a nehandrkoval se někde po světě, tak má bejt už odepsanej? Já vím, co by mě mohlo spasit. Nějaký ty milenky. Ne že bych je nikdy neměl, ale dneska chci prostě jen sedět sám se sebou u vody a chytat ryby. A to už je podle některých známka strejcovství? Bejt sám se sebou? Kde jinde to jde než na rybách. Sedněte si někde v centru na lavičce a užívejte si tam celý den. To byste už ani nepůsobili strejcovsky, ale dementně. Tady je klídeček. Až tedy na jakousi cikánskou rodinku, co tu očumuje. Nejspíš tu bydlí a hlídaj si rajón. Jó, to znám, takový ty lidi, co se nedostanou dál než před svý vlastní vrata. Takoví pak musej mít přehled o každým šrámu na těch jejich vratech. Snažím se nějak usmát, abych jim dal najevo, že přicházím v míru. Jeden z nich, malý klučina, na mě ukázal ukazováčkem a něco řekl, neslyšel jsem co. Ale pak všichni odešli pryč a já si tu v klidu mohl rozložit svoje rybářský křesílko a nechat na sebe konečně působit své já.

Máme mrtvolu. Někde pod Libeňským mostem. V řece. To vypadá na utonutí, ale přej by to mohla být i vraždička. Statistiky zavražděných batolat napíšeš jindy. Máme

mrtvolu. Vem foťák a hned vyraž. A zavolej odtamtud. Mrtvoly jsou furt vděčný, obzvlášť pokud plavou v řece a policajti nemůžou popřít, že by mohlo jít o vraždu.

Jó, strejcovsky asi působím hodně. Ale myslím, že to je tím, že se nijak nechlubím. Ať si každý myslí, že kromě práce, pár piv v hospodě, fotbalu v televizi a ryb nemám nic jiného. Co já jim budu vyprávět. Moje žena si taky zřejmě nemyslí nic jiného. Jako by zapoměla, jaký to bylo dřív. Tenkrát ty má tajemství objevovala a tápala po nich. Dnes se spokojí s tím, že žádný nemám a basta. A já jí to neberu. Jí už bude taky skoro padesát, ale pořád se mi líbí. Nelituju toho dne, kdy jsem si ji vybral. Je pravda, že přibrala hodně v pase a na zadku, ale její ženskost jí zůstala. Má dost pevnou ruku, a to jí sluší. Ale někdy mám pocit, že rezignovala. Chvilí blbne s nějakýma dietama a chodí různě namalovaná a ne že to by byl důvod, proč se mně líbí, ale v tu dobu má takový zvláštní kukuč. I její pohyby jsou víc ženský. Jako by si v tu chvíli uvědomila, že je ženská, a ten pocit jí prostoupil. Ale pak se na všechno vykašle, říká mi starej a sama si připadá jako zrezi-vělý železo. To pak už nikam nejdeme. Copak se to hodí? V mém věku? A s tím jde na verandu, aby se tam opřela o zábradlí a tupě zírala do tmy a pak si šla beze slova lehnout. V takových chvílích si usmyslím, že druhý den půjdu na ryby, což se jí moc hodí do krámu, protože se chce utvrdit o svém přesvědčení, že oba patříme do starýho železa. Ale já tu nechytám jen ryby, já si tady pouštím svoji mysl do dálek, abych jí zase vrátil do svého těla. A to je ještě ta mírnější možnost. Kolikrát prut hodím do

předsíně jedné ze svých milenek, anebo si ho scho-
vám někam do houští a chytnu si stopa a nechám se
vysadit u některých z benzínek, kde si dám horkou
kávu, a pak se nechám odvézt do jiného města, kde
brouzdám ulicemi a koukám po mladých holkách.
A když se pak vrátím domů, kde je právě nálada
starýho železa, slyším, jak jsem starej, tak jsem blbej
a co lezu na ryby, když stejně žádnou nechytну. A to
se ve mně probudí touha. Touha něco změnit a já ji
položím na postel a začnu ji líbat a hladit a ona druhý
den běží do obchodu, aby si na sebe koupila něco, co
jí připomene, že je furt ženská, a pak přijde maratón
hubnutí a kosmetických salónů, a to pak spolu cho-
díme na večere a ona se koketně směje na všechny
chlapy a sleduje, jestli žárlím.

*Jedu s tebou. Mrtvolu chci vidět. Teď byla o ně nouze.
O dobrý mrtvolu určitě.*

No, horko je pekelný. A to mi taky pořád říká.
V tom vedru jed' na ryby, chlastej u toho tvrdej,
udělá se ti blbě, spadneš dolů, a je s tebou amen.
To ona nedokáže pochopit. Proč nepiju jako kaž-
dej normální chlap pivo, ale vezmu si láhev vodky
a opravdu se dokážu opít tak, jako bych byl celou
noc na tahu. Nikdy jsem jí nedokázal vysvětlit, proč
to dělám. Ale důvod je ten, že mě vodka nakopne
a já se pak cejtím takovej živej a silnej, a přitom jsem
tu sám a v tichu, což se ve mně musí hrozně bít,
protože v takovém stavu by člověk chtěl skály lámat
nebo přinejmenším sedět v hospodě a vyřvávat na
celý kolo nějaký moudra. Ale tady u vody se to ve
mně bije a ten pocit je k nezaplacení.

Už je to kousek. Hele, tamhle jsou policajti. Tamhle na člunu. Už ho maj. Jen ho přidržíjou a poplavou s ním ke břehu. Tak je to jasný. Je mrtvej. To už si můžem rovnou psát. Policie našla tělo mrtvého muže zatím neznámé totožnosti. Příčina smrti nejasná. Kriminální nevyklučují cizí zavinění. Více ukáže pitva.

Ale mohl bych to změnit. Říct jí, abychom se přestěhovali. Nebo někam jeli. Můžem každý čtvrtek u nás pořádat mejdan. Vymalovat barák nazeleno. Ona to v sobě má, ale bůhví proč to v sobě dusí. A pak si chodí na verandy trápit samu sebe a utvrzovat se, že holt starý časy jsou ty tam. Ale nejsou, to vím. Napiju se z láhve z vodky a otřepu se. Ještě nejsem opilej a každěj hlt pálí, ale až se budu vracet k večeru domů, bude mi to jedno. Ale tentokrát si nelehnu do postele a neusnu. Prostě se budu chovat jako chlap, co má trochu vypito a chce změnit svět. Jako za mladejch let. A zítra pojedeme na výlet. Vezmem si volno a sednem na první vlak, co pojede, a až někam dojedem, dáme si někde smaženýho lososa a k tomu láhev vína a já jí pak koupím ty nejkrásnější šaty, co v tom městě budou mít, a večer si zaplatíme nějakěj hotel, kde se budem milovat a k snídani si dáme mísu plnou ovoce. Já jí dám starýho! A na tu verandu může zapomenout. Přestěhuju se. Nesnesu už zaběhlý rituály.

Hele, podívej, tady máme svědky. Početná cikánská rodinka. Tak to je půjdem vyzpovídat. „To von tu seděl už odvěra. Přišel sem a támhle si sedl. Koukal na nás a divně se smál. Je to určitě von. Podívejte, už ho tabaj. Jo, ty kalhoty měl na sobě a i ta vesta sedí. No jo, von tu

taky celý den nasával. To von se asi vožral a spad do vody. Nebo ho někdo zapách. Dneska je to... no... všechno možný. Vono se tady motá dost divnejch lidí.“

Dám si další lok. Je mi fajn. A když nebude chtít, prostě si půjdu svou cestou. Nejsm starej a klidně si můžu najít jinou. Já ji mám stejně hrozně rád, ale tu její rezignaci už nevydržím. Nevydržím její řeči o stárnutí. Kdybys byl normální chlap, vezmeš si dvě tři piva, ale ty né, ty si hraješ na mladýho. Jen počkej. Jednou tě klepne pepka.

Takže to máme vyfocený. Jedem z pátky, ať to máme první. Stejně je to hnus. Člověka to vždy obromí. Jsi takhle blízko smrti. Hlavně ty mrtvolý vypadaj jak voskový figuríny. Ani se nechce věřit, že byly živý.

Ve Vltavě plavalo tělo staršího muže, může jít o vraždu.

Tělo asi padesátiletého muže objevila včera policie ve Vltavě poblíž Libeňského mostu. Příčinu smrti určí až pitva, ale podle našich informací mohlo jít o cizí zavinění. Mrtvolu se policistům nepodařilo identifikovat.

...to nám to ale šéfík zkrátíl. A dost opepřil. On tam tu vraždu prostě musel nacpat. Ale co, stejně si na to zejtra nikdo nevzpomene...

SVĚT CHCE BÝT KLAMÁN

„Svět chce být klamán,“ řekl Jakub a odhodil noviny na stůl. Bylo kolem osmé hodiny večer. Neděle. Jakubovi bylo asi kolem padesáti let. Bohužel přesný věk neznáme. Jediné, co o Jakubovi víme, je jen to, co vidíme, když se mu teď podíváme do bytu. Má dva pokoje a jednu kuchyni. V ní právě popochází manželka. Zdá se, že je z něčeho nervózní, a na Jakubovu větu, kterou řekl dost nahlas, nijak nereaguje. Vzhledem k tomu, že Jakub leží na gauči ve vedlejší místnosti a dveře jsou otevřené, jeho prohlášení musela slyšet. Věk manželky (soudím, že je to jeho žena nebo snad přítelkyně) odhaduji na čtyřicet let. Je pěkná, postavu má štíhlou a je na ní vidět, jak se udržuje. Upnuté kostkované kalhoty, bílá halenka, načechrané vlasy, nalakované nehty, kvalitní make-up, mladistvý vzhled. Jakub je na tom podstatně hůře. Stále má sice ve tváři něco chlapeckého, ale věk si zahrál s jeho váhou. Svě obtloustlé tělo navlíkl do nevzhledných vytahaných tepláků a našedlého tílka. Z nosu mu čouhají chlupy a celkovou vizáž stárnoucího chlapíka podtrhují mastné prořídlé vlasy.

Žena stále chodí po kuchyni. Jakub (samozřejmě že nevím, jestli se tak jmenuje, ale jelikož jméno Jakub je biblické jméno, je to první jméno, které mě napadlo při pohledu na velký kříž, který visí nad Jakubem sedícím na gauči):

„Je jedno, jak se věci mají, důležité je, jak se řeknou. To je to jediné, o co jde. Nikdo nikdy nebu-

de prahnout po pravdě. V dnešní době jde o to, jak věci vypadají. Nevíme nic. Jediné, co víme, je, jak se o věcech píše. Jak se o věcech mluví. Jak se nám věci předkládají. O nich samotných nevíme nic,“
protnul ticho Jakub. Znělo to jako přednáška, ale s manželkou to ani nehnulo. Nervózní popocházení nepřestávalo.

Takže k té první záležitosti. *Jakubova řeč*: Jakub má samozřejmě pravdu. Musím s ním souhlasit. Je mi sympatický. Ale proč to říkal s takovou grácií? Trochu to na sympatiích ubírá. Ale teď k té druhé věci. *Jeho žena*: Musím přiznat, že už mi to její přecházení přijde značně divné. Jakub ve vedlejším pokoji vede plamennou řeč, jeho žena mlčí, chodí, a ani jednomu z nich nevadí chování toho druhého. Počkejte! Přestala chodit. Sedla si. Sáhla po cigaretách a jednu si zapálila. Trochu mě tím překvapila. Myslel jsem, že žena, která tak úzkostlivě dbá na svůj zevnějšek, nekouří. Trochu se zklidnila. Nadechla se.

„Proč to řešíš?“ V jejím hlase zněla výčitka. „Proč řešíš takový věci? Já mám nervy nadranc.“ A tak to vidíte, nervózní popocházení má svůj důvod. Už jsem se lekl, že je v této rodině normální, že chlap rozumuje a žena si chodí po kuchyni značně podrážděně: „A ty na mě chodíš s nesmysly. Proč proboha nezavoláš tomu Jirkovi?“

Jirkovi?! To je kdo? Dejme tomu, že oni (převážně tedy ta žena) mají nějaký problém a Jirka je buď původcem jejich potíží, nebo by je z toho mohl nějak dostat.

„Četla si už vůbec dnešní noviny? To, co se tam píše, je až morbidní. Vždyť oni nám tu malují nějaký svět, co není. Víme my vůbec, co je to tady za svět?“ Jakub nám trochu zvýšil hlas, ale mě by spíše zajímalo (Jakube, tvůj názor je určitě pozoruhodný, ale trochu mě začínáš štvát), kdo je to Jirka a jak je do této rodiny zapleten. Možná je to jejich syn. Syn, co se nevyvedl. Co se dal na špatnou cestu. Drogy? Špatná společnost? Promiskuita? Nebo snad nevhodná budoucí snacha?

Manželka típla cigaretu a začala znovu pochodovat. To vypadá na pořádný problém. Znovu si sedá a znovu si zapaluje. Tak to je opravdu něco v nepořádku. Tak už proboha řekněte, kdo je ten Jirka. Její milenec? Ale proč by mu měl volat Jakub?

„Nevíme nic. Jen samá iluze, má drahá,“ dodal Jakub a vstal. Proboha, on vstal z toho gauče. Jestli to není za účelem návštěvy toalety, mohlo by to znamenat něco zajímavého. Ne, jde na záchod. Žena kouří, ale k tomu popochází. Situace graduje. Jakub vychází ze záchodu a jde k ní do kuchyně. No konečně. Tak a teď řekni něco o Jirkovi, prosím.

„Leni, pojd' se projít.“

Manželka se tedy jmenuje Lenka. OK. Ale Jakub to trochu přehnal. Projít se... Tak on se chce procházet. Jeho žena je viditelně zničená, a on se chce procházet.

„Jdi. Jdi se projít,“ křikla na něj. Konečně se dozvíme, co se děje. On se přece nepůjde projít, začne to s ní řešit. Jakub jde do předsíně, kde se obléká. Pomalu a mlčky. Manželka se přihrne za

ním. Nadechne se. Čekám, že to, co mu řekne, nebude vůbec hezké, ale ona jen zasyčí, mávne vztekle rukou a vrátí se do kuchyně. Jakub otevře dveře, vyjde ven a zavře. Žena ještě chvíli popochází, zapálí si další cigaretu, pak se vyčerpaně přesune do vedlejšího pokoje a lehne si na gauč. Je zcela odevzdaná. Unavená. Leží tam a bezmyšlenkovitě bere do rukou noviny. Listuje nimi. Začte se do jednoho článku. Sakra, to už se jako nic nedozvíme? Ani nevidím na ten článek. Ona si tam prostě čte a nic nedělá. Já nevím nic. Proč to všechno bylo? Já ani nevidím, co si tam proboha čte. Jakub se nevrací. Ona čte a čte. Tak to můžu zabalit. Konec. Šmytec. Ona si čte, on se prochází a já se prostě nic nedozvím.

PAN RADEK

Pan Radek udělal průzkum, čeho si občané nejvíce cení. Došel k pozoruhodným výsledkům. Čekal, že to budou nějaké ušlechtilé věci, jako je věrnost, láska, pravdomluvnost, ale překvapilo ho poznání, že největšího ocenění se dostalo klidu. A tak se pustil do dalšího průzkumu a sice, co si pod pojmem klid představují.

„Klid?“ Postarší obtloustlý muž měl trhavé pohyby a lehce těkavý pohled. „Klid, to jsou u mě ženský. Takový ty, co jsou normální, nic nechťej a tak.“

Normální ženský se ujaly třetího místa. Na druhém bylo pivo a kamarádi a zlatou medailu dostala smrt.

„Klid?“ Uspěchaný mladý muž s notebookem v ruce. „To tady snad ani není možný. Absolutní klid? To už je snad jen smrt.“

Pana Radka to dost překvapilo. Takže lidé si nejvíce cení smrti! Tedy nepřímě. Taková informace ho přiměla, aby se pustil do dalšího průzkumu. „Co je to smrt?“

„Smrt?“ krásná slečna se polekala. „Ta je doufám daleko.“ Na prvním místě, zcela nepřekvapivě, bylo nic (lidé si nejvíce cení ničeho). Na druhém vyúčtování a na třetím bolest. Což je zajímavé, že smrt se spojuje zároveň s klidem a zároveň s bolestí.

„Co je to nic?“

„Nic?“ Patnáctiletý kluk na chvíli vytáhl cigaretu z pusy. „Nic neexistuje. Prostě to nic není.“ To už dává smysl. Lidé si cení nejvíce toho, co není.

Pan Radek byl nezaměstnaný. Pobíral sociální dávky a žil v bytě po rodičích. Bylo mu padesát let. Jelikož nepracoval, čas si vyplňoval netradičním způsobem. Průzkumy byly jeho nejčastějším hobby. Na stěnách mu viselo nespočet grafů, které ženy jsou nejkrásnější a jakým činností se lidé po ránu nejvíce věnují. Když byl v tom krásném věku, kdy se dospívající trápí pro své lásky a nechávají se omračovat sny, co z nich jednou bude, a přitom dělají všechno možné, aby z nich nebylo nic, pan Radek měl jasno. Pro lásku se trápit nehodlá, již tenkrát trpěl zanícením dělat průzkumy a došlo mu, že on není vhodným kandidátem chtěného muže. A kariéru si nikterak nevysníval, jelikož mu více než polovina pracujících odpověděla, že je jejich zaměstnání nebaví. Nicméně láska ho stejně potkala. Byla moc krásná na to, aby si ho vůbec všimla (vyšlo mu v grafu poté, co od mladých dam zjistil, které mladíky preferují). A nepotkala ho jen jednou. Podruhé (a to bylo lepší, protože tato žena byla vyzrálá a prý z mužů už znuděná a podle průzkumu tyto ženy, protřelé láskou, chtějí klidného, bezpečného manžela) se osmělil a pozval ji na schůzku. Navzdory jeho průzkumům odmítla. Na tuto událost si vzpomněl právě dnes, když se dozvěděl, že lidé si cení nejvíce toho, co není. Protože to nemusí být pravda. Možná ti lidé při průzkumu lžou. A tak se pan Radek rozhodl udělat průzkum, jak často lidi neříkají pravdu. A vyšlo mu, že skoro pořád.

TYHLE DIVNÝ ROZHOVORY